

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izdaja vsak četrtrek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na doma za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača za leto samo 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Deležniki „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 6. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo Koroska cesta šte. 6, sprejema naročnina, inšerate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petlitvrste za enkrat 15 vin, za dvakrat 20 vin, za trikrat 25 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Nesaprite reklamacije so poštnine proste.

Naš cesar bolan.

Dunaj, 15. oktobra 1907.

Avstrijsko prebivalstvo nestrpno pričakuje poročil, ki jih pošiljajo iz Schönbrunn med svet ob sedanji cesarjevi bolezni. Odkrito sočustvuje prebivalstvo ob cesarjevi bolezni in vse želi, naj bi avstrijski si volasi vladar kmalu okreval in naj bi še dolgo vrsto let vladal duševno in telesno zdrav, krepak in čil, narodom svoje države.

Računati se pa mora zazdaj z dejstvom, da cesar potrebuje več časa, da popolnoma ozdravi. Najbrže bo moral cesar ob ugodnem trenutku potovati v kako zdravilišče na jugu ob morju, da popolnoma ozdravi svoje katar.

Bolezen, ki je zdaj izbruhnila pri cesarju, je že precej stara. Prehladil se je namreč cesar lani ob jesenskih vojaških vajah. Dvorni svetnik zdravnik dr. Kerzl je že lani svetoval cesarju, naj se z oziranjem na izpremenljivo jesensko vreme ne udeležuje jesenskih vojaških vaj. A cesar se vedno strogo drži svoje dolžnosti in izvede z železno voljo, za kar se zavzame, in ni ubogal dr. Kerzla.

Cesar se je nato res prehladil in resno se boje, da se cesar ne bo držal navodil zdravnikov, vsled česar se bolezen, ki zdaj ni nevarna, lahko pozneje ponovi. Že ob prvi bolezni so cesarja pregovorili le s težavo, da se je podal v Išč. Ne bil bi šel, če bi ne bilo ostalo prehlajenje trdovratno. Vreme takrat ni bilo ugodno. Cesarjevo zdravstveno stanje se je sicer izboljšalo, a popolnoma cesar ni ozdravel. Revmatizem osobito je motil večkrat cesarjevo zdravje.

Tako je bilo cesarjevo zdravstveno stanje do letošnje pomladi. Mali povratki bolezni so se odstranili, da je cesar ostal v Schönbrunnu in se ni vozil na dunajski dvor. Izognil se je na ta način vremenskim izpremembam in je bolj počival. Cesarjevo zdravstveno stanje je bilo tudi merodajno, da je cesar toliko časa odlašal svoje potovanje v Prago. Dvorni svetnik dr. Kerzl je z oziranjem na cesarjevo zdravje odločno nasprotoval cesarjevemu potovanju v Prago in odlašali so toliko časa, da so upali na stalno vreme. Ob obisku Prage je pa bilo vreme skrajno neugodno. Bil je mraz, deževalo je in celo snežilo. Hradčinsko cesarsko stanovanje je bilo prazno več let. Sicer so priredili že nekaj tednov prej cesarjevo stanovanje in sobe prekurili, a kljub temu je bilo bivanje v starih prostorih neugodno o-

bito še, ker se je moral cesar voziti tudi ob slabem vremenu. Dejansko niso izostale posledice. Cesar je bil prisiljen, da podaljša svoje praško bivanje in da počiva za nadaljno potovanje na Dunaj.

Od takrat je cesar večkrat pomalem bolehal. Sele v Išču se je izboljšalo cesarjevo zdravstveno stanje tako, da so upali na cesarjevo popolno ozdravljenje. Upanje se pa ni izpolnilo. Na lovu je dež cesarja večkrat presenetil in ga popolnoma premočil. Katar v vratu se je nato poslabšal. Samoobsebi bi to katarno prehlajenje ne vplivalo veliko na cesarjevo zdravje, ko bi bil cesar ubogal zdravnike in bi se ne bil udeležil jesenskih manevrov.

Ob cesarskih vajah se je vreme izpremenilo in je celo deževalo, kar je zelo neugodno vplivalo na cesarjevo zdravje. Na planinah je zmrzovalo — do sedem stopinj mraza, sneg je dal planinam zimsko podobo.

Dvorni svetnik dr. Kerzl je svetoval cesarju, naj se ne udeleži trudapolnih potov ob vajah, a pomagalo ni nič. Cesar je s svojo močno voljo zmagal in se udeležil vaj. Posledica je bila, da je postal še bolj občutljiv za prehlajenje.

Zdravniki so tiščali v vladarja, naj se varuje. A cesarju ni bilo mogoče, da uboga zdravnike. Kljub temu bi bilo ostalo le pri naboju, ako bi bili izostali sprejemi na kolodvorih. Osobito slabo je vplival na cesarjevo zdravje sprejem na celovškem državnem kolodvoru. Cesar ni nosil suknje in se je peljal v odprtem vozu. Vlekel je veter, v senici je bilo hladno, na solncu toplo in ko je prišel na peron, se mu je poznalo, da je razgret. Na peronu je pa bilo hladno in cesar je stal na prepihu nad četrt ure med sprejemom, predstavljajem, in ko je korakal mimo častne stotnije. Cesar se je peljal v deželni dvorec nato v odprti kočiji.

Od takrat je cesar močnejše bolehal na sopilih, pridružil se je vratni in prsni katar v zvezi s hripavostjo. Cesar namerava zdaj ubogati zdravnike. Trajalo bo pa precej časa, da vladar popolnoma ozdravi. Zdravniki cesarju ne bodo dopustili, da se on izpostavi vladnim poslom, ki bi ovirali ozdravljenje.

Od 8. t. m. cesarja še vedno muči kašelj in nahod. Prve dni so se bali zdravniki, do dobi plućnico. K sreči ta nevarnost ni nastopila. Sedaj je cesarju toliko boljše, da nima več vročine. Tudi se mu vrača tek, katerega v začetku ni imel. Zjutraj ko vstane, je cesarju navadno vedno boljše, toda čez

dan dobi vročino. Ponoči ga pa muči večkrat kašelj. Vsebi se vsak dan menjajo; če je en dan boljši, je že drugi dan slabši.

„Vera ljubezni“ v srednjem veku.

Pod tem naslovom je objavil celjski „Narodni List“ z dne 10. oktobra 1907 črtice iz zapisnika (dejstva, kakor so jih opisali v svojih zapisnikih inkvizitorji sami) inkvizitorja Petra Arbuesa. Stvar je po vsebini in obliki tako nerodno izmišljena in opisana, da je menda zrastle na željniku surove domišljije kakoga nezrelega dijaka ali pa je prevedena iz kakoga nemškega pamfleta; ne moremo si namreč misliti, da bi bilo uredništvo samo tako skrajno nevedno in neolikano, da bi mogel njegov član kaj takega skrpucati. Odgovorno pa je za ta nenavadno grdi in sramotilni spis uredništvo in ob enem tudi vodstvo Narodne stranke, kojega glasilo je „Nar. List“, ker ga je sprejelo z očitnim namenom, da seje sovraštvo zoper vero ljubezni, t. j. katoliško vero, tudi v današnjem veku.

A osvetlimo vsaj nekatere izmed tam navedenih zmot in lažij!

Španska inkvizicija, o kateri je govor, ni imela nič opraviti s čarovnicami. Čarovnice ali copernice so zažigali na severu in ne na jugu. In s tem se razblini v nič vsa vsebina tega članka. Inkvizicijo (to je preiskavo, preiskovalno sodišče) je ustanovila španska vlada s papeževim privoljenjem l. 1478., in sicer zoper žide in mohamedance, ki so se dali v novoosvojenih južnih pokrajinah kar trumoma krstiti, po tihem pa so rovali zoper cerkev in državo. Inkvizicija naj bi te nove kristjane ali spreobrnila, ali obsodila. Da je papež to sodniško postopanje dovolil, je bilo prav, zakaj, ako se kdo prostovoljno in v doraslih letih da krstiti, od tega se pač sme zahtevati, da živi kot kristjan, in ne kot žid ali mohamedan in da ne ruje zoper vero. Ker pa je začela vlada verski sodni zbor zlorabljati za politične namene, je že l. 1483. papež določil, da se mora vsak priziv poslati njemu v Rim, da bi se nikomur ne zgodila krivica.

Inkvizitorji so bili redovniki, večinoma dominikanci, ki so postopali zoper tiste ljudi, ki so bili obdolženi krivoverskega naziranja. Inkvizitor je moral

Podlistek.

Nič ni tako skrito, da bi ne bilo očito.

Poslovenil I. V. Listmarek-Gerlovski.

(Dalje.)

II.

Grof Lotar se je ravno zabaval v veseli družbi, ko so mu sporočili smrt bratovo in njegove družine. Kar zasedel se je, oči so mu izstopile, kupica mu je padla iz rok ter se žvenketaje razbila in ru-deča tekočina se je razlila kot kri po grofovi obleki.

Družba mu je hotela izreči svoje sožalje, toda vidno se je tega branil in zapustil sobo. A predno je prišel do vrat, omahnil je in padel bi bil, da ga ne bi prestreglo par gospodov.

Grof Lotar je imel le enega služabnika, ki je bil že osem dni doma na Poljskem, grof mu je dal dopust. Soproga grofova je bila pri svojih stariših, grof je bil sam v stanovanju. Prijatelji so mu ponujali svoje slugo, a odklonil je neprijazno, češ, da nikogar ne potrebuje, ker hoče biti sam.

Sezidali so grad in grof se je s soprogo naselil v njem. A ves se je spremenil, nekdanji živi plemenitaš. Neka mračna otožnost se ga je polastila, razburila ga je najmanjša zoprnost, skoro neprijeten vtis so napravljala na človeka njegove črne, bliščeče oči.

Drugikrat je bil zopet nenadoma mehak, mil, molil je, dajal miloščino, obdaroval služabnike, va-

bil prijatelje in jih kraljevo pogostil. A med največjo veselostjo napal je grofa nepričakovano zloben duh, da je pričel divjati.

Ločili so se gostje, marsikaterega ni bilo več blizu, naj ga je grof še tako vabil. Po nekoliko letih se je ločila od njega celo soproga ter se vrnila k svojim starišem v Lvov.

Zloben duh je gospodaril v gradu. Podložni so sovražili in se bali grofa, ker je bil z njimi trd. Še nepriljubljenejši pa je bil grofov služabnik Ivan. Grof pa je kazal posebno naklonjenost do tega služabnika, včasih je bilo celo videti, kakor da ima Ivan neko moč do svojega gospoda.

Polagoma se je udal Ivan tudi pijači, včasih je ležal cele tedne, ne da bi kdo vedel, da je bolan, potem je lazil zopet po več dni po gozdu s puško, ne da bi ustrelil le jedno zverjad.

Nekdaj, kmalu po nesreči, pozvedel je grof tuži o vojaki, ki so bili ranjeni, ko so preganjali napadnike. Obdaril jih je prav bogato.

Ulanec Stefan, ki je imel eno roko popolnoma trdo in vsled opeklina lice precej spaceno, dobil je največjo nagrado. Kupil si je s tem denarjem v svoji domovini hišico in nekaj sveta, oženil se s pridnim dekletom in živel srečno in zadovoljno.

III.

Preteklo je deset let. Stefan se je vračal nekega večera s polja, otroci so mu nasproti hiteli, ne meneč se za silen veter.

Nevihta hode, le brž domov, priganja oče, potisne otroke skozi vrata ter jih skrbno zaklene za seboj. V hiši je že mati zaprla vsa okna, pripravila

blagoslovljeno svečo in se pobožno prekrizala, kadar je prešinil oblake blisk.

Kmalu je legla popolna tema, le žarni blisk je razgnal večasih temine, grom pa je potresal zidovje.

Družina je klečala okrog mize in molila. Otroci so se tresoč oprijemali starišev, ti pa so se izročevali v božje roke.

Nenadoma se začuje zunaj ptuj glas. Nekdo je trkal na okno in milo prosil: Za božjo voljo, vzemite pod streho mojega umirajočega očeta!

Stefan je šel precej odpret, žena pa mu je svetila in otroci so se radovedno in hkrati boječi oprijemali za materino krilo.

Mlad slaboten mladenič, oblečen kakor potujoči Slovaki, sandale na nogah in rujav dolman čez pleča, pripeljal je starega moža v hišo. Bledo obličje starčekovo je bilo vse oblitno s krvjo, ki je tekla iz odprte rane na čelu.

Stefan je podprl starčekovo glavo, a silen kašelj je pretresel vse telo.

Oh, moj oče, moj ubogi oči, je vzdihoval mladenič, tako je bil že slaboten, da je komaj hodil. Tu nas je prehitela nevihta, poiskala sva varstva pod nekim drevesom; z drevesa vrže veter težko vejo, ki je zadela ubogega očeta ravno na čelo in ga ranila. Nisem vedel pomoči, dokler nisem zagledal tukaj luči; prijel sem ubogega bolnika in ga pripeljal do sem — o, dajte, za Boga, prostorček, kjer bode v miru.

Stefan je le prikimal, solze so mu zalile oči, ko je skrbno pokladal na posteljo ptujega, umirajočega moža. Človeška pantoč je bila tu zastoj. Še je živel starček do polnoči, a zavedel se ni več.